

ΑΡΧΙΜΗΔΗΣ

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΠΟΛΥΤΕΧΝΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

ΕΤΟΣ ΚΓ'

ΑΘΗΝΑΙ, ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 1922

ΑΡΙΘ. 10.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εργασίαι του Συλλόγου. Ύμνημα του Ελληνικού Πολυτεχνικού Συλλόγου επί της χρησιμοποίησεως των εγχωρίων λιγνιτών και της προστάτευτικης τήρωσής του Κράτους ποιητικῆς.

Ἐκ τῶν περιοδικῶν: Αἱ ἀνάγκαι τῆς χώρας εἰς ἠλεκτρικὴν ἐνέργειαν καὶ αἱ ἠλεκτρικαὶ ἀνάγκαι.

ΕΡΓΑΣΙΑΙ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

ΤΟΥ ΕΛΛ. ΠΟΛΥΤΕΧΝΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

ΕΠΙ ΤΗΣ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΗΣΕΩΣ ΤΩΝ ΕΓΧΩΡΙΩΝ ΛΙΓΝΙΤΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΤΙΚΗΣ ΤΗΡΩΣΗΣ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Ἡ δὲ τοῦ Ἑλληνικοῦ Πολυτεχνικοῦ Συλλόγου ἀγάθεια ἐπιτροπὴ ὑπὸ τῶν κ. κ. Στ. Ἀγαπίου, Α. Δελιάν, Π. Ζαχαρία, Χ. Λίτσου, Π. Μάτσα, Κ. Νέγρου καὶ Θ. Χαριτίκη, καθὼν ἀποφασίσαι ληφθεῖσας ἐν τῇ τελευταίᾳ δημοσίᾳ συνεδριάσει αὐτῶν γενομένη τῇ 27. Φεβρουαρίου ἐ. ε., συνελθοῦσα ἐξεπέμψθη τὸ κατωθὶ ὑπόμνημα ὅπερ ὑπεβλήθη εἰς τὸ Ὑπουργεῖον Ἐθνικῆς Οἰκονομίας τοῦ ὑπομνήματός τούτου ὅπερ δημοσιεύομεν κατωτέρω. Ἀποβλέπει γὰρ ἐγκραμαστῆ καὶ νομιμοποιήσῃ ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως ὁρισμένη πολιτικῆ ὡς πρὸς τὴν παραγωγὴν τοῦ λιγνίτου καὶ ληφθεῖσά πάντα τὰ κατάλληλα μέτρα, μετὰ ἄλλων καὶ τοῦ συνασπισμοῦ τῶν λιγνιτοπαραγωγῶν ὅπως ἐξασφαλισθῇ καὶ ἀναπτυχθῇ ἡ ἐγχωρία λιγνιτοπαραγωγή ἥτις θα παρέχῃ εἰς τὴν βιομηχανίαν ἐπιτόπιον καύσιμον ὕλην, ἥτις εἶναι ἡ κυριώτερα βῆσις τῆς ἀνάπτυξός αὐτῆς.

Πρὸς τὸ ἐπὶ τῆς Ἐθν. Οἰκονομίας Ὑπουργεῖον.

Κύριε Ὑπουργεῖ.

Βεβαίως δὲν διακινδυνεύει τῆς ἡμετέρας ἀντιλήψεως ἡ μεγίστη σημασία, ἥντις διὰ τὴν ὀλην πρόοδον καὶ εὐημερίαν τῆς χώρας ἡμῶν παρορσιάζει ἡ ἀνάπτυξις τῆς ἐν γένει βιομηχανικῆς αὐτῆς παραγωγῆς. Ὁ δὲ Π. Ἐ. Ἐ. ἔχει δύνάμει ὅτι ἡ σπουδαιότερα βῆσις τῆς ἀναπτύξεως ἡγετοῦς καὶ αὐτοτελοῦς ἐθνικῆς βιομηχανίας εἶναι ἡ ἐξασφάλισις τῆς αὐθιπαρξίας αὐτῆς εἰς καύσιμον ὕλην, ἥτις ὀποτελεῖ τὴν κοινὴν οὕτως εἰπεῖν εἰς ὅλας ἀνεξαρτέτως ὡς βιομηχανίας πρώτην ὕλην.

Τὸ ἐπὶ τῆς ἐθνικῆς καύσιμου ὕλης ἐνδιαφέρον τοῦ Πολυτεχνικοῦ Συλλόγου.

Τὴν σημασίαν ταυτην κατιδὼν ὁ Πολυτεχνικός Συλλογος ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν ἐπανειλημμένως ἡσχοληθῆ, συνεπῆς πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς ἰδουσεως του, περὶ τὴν χρησιμοποίησιν τῆς ἐγχωρίου καύσιμου ὕλης ἐξάγει τὴν τε ἐθνικὴν καὶ πολιτειολογικὴν σημασίαν τοῦ ζητήματος. Μετὰ δὲ ἀλλῶν ἐβραβεύσε τῷ 1911 τὴν ἐργασίαν τοῦ ἀειμνήστου προέδρου αὐτοῦ Ἄνδρ. Κορδέλλα περὶ μετασκευῆς τῶν κλιβάνων τῶν ἀρτοποιῶν διὰ χρῆσιν ἀποκλειστικὴν λιγνίτου, ἥτις ἐφαρμοσθεῖσα πρακτικῶς εἶχεν ἐπιτύχει πληροσάτα. Συνελθὼν δὲ ἐν Ἀθῆναις κατὰ Ἰανουάριον 1922 συνεδριάσει ἐν ἡ προσκληθέντες παρίσταντο καὶ οἱ ἐκμισταλευταὶ τῶν κυριωτέρων λιγνιτορυχείων καθώρισε τὰς γενικὰς γραμμὰς τὰς ἀκολουθητέας πρὸς παραγωγήν τοῦ σπουδαιωτάτου τούτου ζητήματος καὶ ἐξουσιοδότησε τὴν κατωθὶ ὑπογεγραμμένην ἐπιτροπὴν ὡς συντάξῃ καὶ ὑποβάλλῃ εἰς τὸ παρὸν ὑπόμνημα.

Αἱ γεωλογικαὶ συνθήκαι ἡμῶν ἀποκλείουσι ἄμεσον παραγωγήν γαιάνθρακος.

Αἱ γεωλογικαὶ συνθήκαι τῆς χώρας ἡμῶν δὲν ἐπιτρέπουσι τοῦλάχιστον ἐπὶ τοῦ παρόντος, νὰ ἐκπέψῃ τις εἰς ταχεῖαν καὶ εὐχερῆ ἀνάπτυξιν τῆς βιομηχανίας τοῦ λιθάνθρακος καὶ τοῦ πετρελαίου, διὰ τοῦτο δὲ ὁ Πολυτεχνικός Σύλλογος ἀπὸ ἐτῶν ἀγωνίζεται πρὸς συντονισμόν τῶν πρὸσπαθειῶν πάντων τῶν ἐνδιαφερομένων πρὸς τὴν ἰδίωην πρακτικῶς ἐκμισταλευσίμων ἐγχωρίων καύσιμων ὕλην, τὸν λιγνίτην.

Συμπέρασμα ἐπὶ τοῦ ἐγχωρίου λιγνίτου.

Ἐκ τῶν μέχρι τοῦδε μελετῶν αὐτοῦ δύναται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς ἐπιστημονικῶς ἐκκριθώμενα τὰ ἀκόλουθα:

Ο ἰλιγνίτης εἶναι ἐπαρκῶς διαδεδομένος ἐν Ἑλλάδι.

Α.) Ὅτι ὁ λιγνίτης ἀποτελεῖ καύσιμον ὕλην

εις πολλά σημεία της Ελλάδος διεσπαρμένη κατά τρόπον επιτρέποντα την ανάπτυξιν πλειόνων βιοσμίμων εκμεταλλευτικών επιχειρήσεων.

Ο λιγνίτης εύχερως χρησιμοποιήσιμος

Β'. Ότι ο Έλληνικός λιγνίτης και εις την φυσικήν αὐτοῦ κατάστασιν (ἀνευ δηλονότι μηδεμιᾶς μηχανικῆς ἢ χημικῆς προπαρασκευῆς) εἶναι εύκόλως χρησιμοποιήσιμος εις τὰς πλείστας τῶν ἐν Ἑλλάδι ἐστιῶν βιομηχανικῆς καύσεως ἀνευ οὐδεμιᾶς τροποποιήσεως ἢ συμπληρώσεως ὡς τοῦτο ἀναμφισβητήτως ἀπεδείχθη ἐκ τῆς εἰς τοιαύτας ἐπιτυχούς χρησιμοποιήσεως αὐτοῦ διαρκούντος τοῦ ἀποκλεισμοῦ καὶ τοῦ μεγάλου Εὐρωπαϊκοῦ πολέμου. Εἶναι ἐπιστημονικῶς ἀναντιρροητόν ὅτι πρὸς τελείαν χρησιμοποίησιν τοῦ ὄλου θερμαντικοῦ τοῦ λιγνίτου καὶ οἰκονομικῆν ἐπομένως αὐτοῦ καΐσιν, δεόν αἰ ἐσγάραι καὶ εἰς τινὰς εἰδικὰς περιστάσεις καὶ αἰ ἐστὶναι νὰ ὦσι καταλλήλως διεσκευασμένοι.

Πλεονεκτήματα σοβαρᾶς λιγνιτοπαραγωγῆς.

Γ'.) Ότι ἡ ἐξασφάλις σοβαρᾶς καὶ κανονικῆς παραγωγῆς καυσίμου ὕλης παρουσιάζει σπουδαιότατα πλεονεκτήματα διὰ τὴν ὅλην πλουτοπαραγωγικὴν ἀνάπτυξιν τῆς χώρας ὧν τὰ κυριώτερα εἶναι τὰ ἐπόμενα.

Παρεμποδίζει τὴν ἐξαγωγήν συναλλάγματος.

α.) Παρεμποδίζει τὴν ἐξαγωγήν σοβαροῦ ποσοῦ συναλλάγματος ἐκ τῆς χώρας μας εἰς τὴν Ἄλλοδαπὴν. Ἡ ἐν τῇ χώρᾳ λόγου χάριν παραγωγή 600,000 περίπου τόννων λιγνίτου (ποσὸν εἰς ὃ εύκόλως θὰ ἰδύνατο μετὰ 3 ἢ 4 ἔτη νὰ φθάσῃ ἡ παραγωγή ἐν Ἑλλάδι· εἰάν τῇ δοθῇ συστηματικὴ ἐκ μέρους τοῦ Κράτους ἀρωγή θὰ ἀντικαθίστα τὴν εἰσαγωγὴν 400,000 περίπου τόννων γαιάνθρακων καὶ ἐπομένως θὰ ἀπλήσασε τὴν χώραν τῆς ἀνάγκης, ἐξαγωγῆς ἐνὸς περίπου ἐκατομμυρίου λίτρων στερολιῶν.

Καθιστᾷ τὴν βιομηχανικὴν κίνησιν τοῦ Κράτους ἀνεξάρτητον τῶν ἐσωτερικῶν κρίσεων καυσίμου.

β.) Ἐξασφαλίζει τὴν ἀναγκαίαν καύσιμον ὕλην εἰς τὴν κίνησιν καὶ βιομηχανίαν τοῦ Κράτους καθιστῶσα τοῦτο, κατὰ μέρος τοῦλάχιστον ἀνεξάρτητον τῶν ἐσωτερικῶν κρίσεων καυσίμου ὕλης. Ἀγροθυμῆς δὲ τῆς ἐν Ἑλλάδι λιγνιτοπαραγωγῆς θὰ ὑπάρξῃ ἐν Ἑλλάδι

εὐανος ἐθνικῆς καύσιμος ὕλη, τοῦτο δὲ τὰ μέγιστα ὡς εὐνόητον θέλει βοηθῆσαι τὴν ἀνάπτυξιν πάσης φύσεως βιομηχανίας ἐν τῇ χώρᾳ μηδὲ τῆς σιδηρομεταλλουργίας ἐξαιρουμένης ἧτις δύναται νὰ ἀντήλθῃ ἐκ τοῦ λιγνίτου τὸ μέγιστον, ἀν οὐχὶ τὸ ὅλον τῆς ἀπαιτουμένης δι' αὐτὴν καυσίμου ὕλης.

Συγχρόνως δὲ θὰ εὐνόησῃ τὴν ἀνάπτυξιν πολλῶν βιομηχανιῶν καὶ εἰς ἄλλα σημεία τῆς χώρας μὴ εύρισκόμενα πλησίον λιμένων, καὶ ἐπομένως μειονεκτοῦντα ἀπὸ ἀπόψεως εἰσαγωγῆς ξένης καυσίμου ὕλης.

Δίδει ἐργασίαν εἰς 50,000 ψυχᾶς.

γ' Ἐπὶ τῇ ὑποθέσει ἐτησίως παραγωγῆς 600,000 μόνον τόννων λιγνίτου προερχεται ἐργασία εἰς 10,000 ἕως 12,000 περίπου ἐργαζίας ἀντιπροσωπεύοντας πληθυσμὸν τοῦλάχιστον 50,000 ἕως 60,000 ψυχῶν.

Μικρὸν κατὰ μωρὸν θὰ ἀντικαταστήσῃ πλήρως τὸν γαιάνθρακα.

δ'.) Ότι διὰ τῶν καθημερινῶς τελειοποιουμένων μεθόδων καύσεως τοῦ λιγνίτου (κονιοποίησης, πλινθοποίησης, ἀεριοποίησης, ξηρὰ ἀποσταζῆς κτλ.) δύναται τις ἀσφαλῶς καὶ προβλέψῃ ὅτι οὗτος θὰ κατορθώσῃ ἐντὸς ὀλιγίστου χρόνου νὰ ἀντικαταστήσῃ σχεδὸν εἰς ὕλας τὰς χρήσεις τὸν λιθάνθρακα καὶ ἐν τῇ βιομηχανίᾳ καὶ τῇ οἰκιακῇ οἰκονομίᾳ, τοῦτο δὲ θὰ ἐνδυναμώσῃ ἐτι περισσότερο τὴν λιγνιτοπαραγωγήν ἧτις τότε θὰ εἶναι εἰς θέσιν νὰ πληρώσῃ πάσας τὰς ἀνάγκας τῆς καταναλώσεως λύουσα πλήρως τὸ μέγα ζήτημα τῆς εὐθηνῆς καύσιμου ἐν Ἑλλάδι.

Θὰ σώσῃ τὰ δάση.

ε.) Ότι διὰ τῆς ἐγκαταστάσεως ἐργοστασίων ἀποστάσεως τοῦ λιγνίτου, ὡς τοῦτο ἀπέδειξαν αἱ ἐν βιομηχανικῇ κλίμακῃ γεγόμενα ἐν Γαλλίᾳ καὶ Γερμανίᾳ δοκιμαί, θέλει, ἀφ' ἐνὸς μὲν διὰ τῆς χρησιμοποιήσεως τοῦ ἐκ τῶν ξυλιῶν παραγομένου ἀριστοῦ ξυλάνθρακος, περιορίσει εἰς τὸ ἐλάχιστον τὴν ἐκ τῶν δασῶν ξυλάνθρακοποιεῖαν καὶ ἐπομένως σώσῃ τὰ ἐναπομείναντα ὀλίγα τῆς Παλαιᾶς Ἑλλάδος δάση ἐκ τῶν πυρκαϊῶν, ἀφ' ἑτέρου δὲ, διὰ τῆς χρησιμοποιήσεως τῶν ὑποπροϊόντων αὐτῆς, θέλει δημιουργήσῃ τὴν βιομηχανίαν τῶν προϊόντων τῆς ἀποστάξεως τοῦ λιγνίτου, ἧς ἡ ἀνάπτυξις εἶναι ἀπεριόριστος, εὐνόητος, δὲ ἡ διὰ τὴν χώραν ἀπουδαιότης ἐργαζομένων καὶ ἐκ τῆς ἐξουσίας

Γνώμαι Πολυτεχνικού.

Ἐνεκα τῶν ἀνωτέρω σοβαρωτάτων τῆς ἐθνικῆς καισίου ἕλης, πλεονεκτιμάτων ὁ ἡμέτερος Σύλλογος θεωρεῖ καθήκον νὰ υποβάλῃ ὑμῖν Κύριε Ὑπουργέ, τὰς σκέψεις καὶ τὰ συμπεράσματα εἰς ἃ οὗτος κατέληξεν κατὰ τὰς τελευταίας δημοσίας αὐτοῦ συνεδριάσεις περὶ τῆς ἐν γένει ἀναπτύξεως τῆς ἐν Ἑλλάδι λιγνιτοπαραγωγῆς δυνάμεθα γὰρ συναρμολογήσῃ εἰς τὰ ἀκόλουθα.

Ἰδρυσις Κρατικῆς Συνδέσμου λιγνιτοπαραγωγῆς

1. Τὸ Κράτος δέον διὰ τῆς ἐπιβολῆς αὐτοῦ νὰ συμπήξῃ ὅλους τοὺς λιγνιτοπαραγωγούς τῆς χώρας εἰς Κρατικὸν Σύνδεσμον λιγνιτοπαραγωγῶν ὁ ὅποιος καὶ διὰ τῶν ἰδίων αὐτοῦ πόρων, ἀλλὰ καὶ τῇ οικονομικῇ τοῦ Κράτους ἀρωγῇ, καὶ ἐν συνεργασίᾳ, ἀφ' ἐνός, μὲν μετὰ τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου καὶ τοῦ Συνδέσμου τῶν Βιομηχανῶν ἀφ' ἑτέρου, δὲ μετὰ διαφόρων τοῦ Κράτους τεχνικῶν καὶ οικονομικῶν ὑπηρεσιῶν νὰ μελετήσῃ ἀπὸ πάσης ἀπόψεως τὰ τε τεχνικὰ καὶ οικονομικὰ ζητήματα τὰ πρὸς τὴν βιομηχανίαν καὶ ἔμπορίαν τοῦ λιγνίτου ἐν γένει σχετιζόμενα καὶ νὰ δώσῃ τὸν τόνον τῆς γενικῆς τοῦ Κράτους λιγνιτικῆς πολιτικῆς.

Καθορισμὸς Λιγνιτικῆς Κρατικῆς πολιτικῆς.

2. Τὸ Κράτος λαμβάνον ὑπ' ὄψιν του τὰς γνώμας τῶν ἀνωτέρω καὶ ἐννοοῦν τὸ συμφέρον ὅπερ ἔχει εἰς τὴν ἀνάπτυξιν ἰδιωτικῆς βιοσίου βιομηχανίας ἐκμεταλλεύσεως τοῦ ἐγχωρίου λιγνίτου δέον ν' ἀποδεχθῇ ὡρισμένην προστατευτικὴν τῶν λιγνιτῶν πολιτικὴν καὶ χαράττον τὰς γενικὰς ταύτας γραμμάς με βλέψῃ τῷ ὄντι εὐρείας, νὰ ἐπιτείγῃ διὰ μακροχρονίου καὶ ἐπιμόνου ἐργασίας, εἰς τὴν ἐφαρμογὴν αὐτῆς, ἀνεξαογήτως τῶν παρουσιασθισομένων τυλόν δυσχερειῶν. Δὲν πρέπει τοῦτέστιν νὰ ἐπαληθῆ τὸ ἅπαξ ἤδη γεγόμενον ἄτοπον τῆς ἐν ᾧρα δηλονότι ἀνάγκης ὑποσχέσεως ὑπὸ τοῦ Κράτους (Ἀνωτάτη Διεύθυνσις Μεταφορῶν) πάσης εἰς τοὺς λιγνιτοπαραγωγούς τρανῆς ὑποστηρίξεως, τῆς ἐγκαταλείψεως δ' αὐτῶν εἰς τὴν τύχην των, εὐθύς ὡς τὸ Κράτος εὐρέθη εἰς ὀλιγοτέρον στενόχωρον ὅσειν.

Καὶ ταῦτα μὲν ὅσον ἀφορᾷ τὴν γενικὴν τοῦ Κράτους ἐν τῷ μέλλοντι λιγνιτικὴν πολιτικὴν.

Ἀμεσοὶ Ἀρωγῇ.

Ἀναφορικῶς ὅμως πρὸς τὴν σημερινὴν καὶ ἄμεσον ἀρωγὴν ἥτις δέον νὰ παρασχεθῇ εἰς

τὰ λιγνιτορυχεῖα, ὅπως παρακαμφθῇ ὁ ἐπι-
κείμενος ἐκ μαρασμοῦ θάνατος αὐτῶν οὗ
ἀποτέλεσμα θὰ ἦτο ἡ πολλὰς ἴσως δεκαε-
τηρίδας ἀναβολὴ τῆς ἐφαρμογῆς πάσης λι-
γνιτικῆς πολιτικῆς εἶναι ἀπαραίτητον νὰ λη-
φθῶσι τὰ ἀκόλουθα κρατικὰ μέτρα.

Γενικὴ Ἀσθένεια τῶν λιγνιτορυχείων.

1ον) Ὡς εὐχερῶς πᾶς τις δύναται ν' ἀντι-
ληφθῇ ἡ χυριωτέρα ἀσθένεια, γενικὴ δύναται
τις εἰπεῖν διὰ τὰ λιγνιτορυχεῖα εἶναι ἡ
κράτουσα ἀβεβαιότης περὶ τὴν διάθεσιν τῆς
παραγωγῆς αὐτῶν ἐν τῷ μέλλοντι. Ἡ ἀβε-
βαιότης δὲ αὕτη σήμερον μὲν ἐπιφέρει τὴν ἐν
φάλλῳ κύκλῳ διαβίωσιν αὐτῶν, θὰ ἐπιφέρει
ὅμως μοιραίως τὴν διακοπὴν καὶ τῶν ὑφιστα-
μένων ἐκμεταλλεύσεων. Τῷ ὄντι τὰ κακῶς ὀργα-
νομένη λιγνιτορυχεῖα μὴ ὄντα βέβαια περὶ
τῆς παραγωγῆς των, ἀναγκάζονται νὰ μὴ προ-
βαίνωσιν εἰς τὴν ἐκτέλεσιν ἔργων σημαντικῶν
πρὸς αὔξησιν αὐτῆς καὶ μείωσιν τοῦ κόστους
αὐτῆς.

Φαῦλος Κύκλος.

Ἐν ὅμως τὰ λιγνιτορυχεῖα ταῦτα εἶχαν
ἐξασφαλίσῃ διὰ χρονικὴν περιόδον ἐτῶν τιῶν,
τὴν διάθεσιν ἔστω καὶ μέρους μόνον τῆς παρα-
γωγῆς αὐτῶν τότε μετὰ θάνατος θὰ προέβαι-
νον εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῶν ἔργων των, διαδέ-
τογτα καὶ νέα κεφάλαια θὰ ἐβελτίουν δ' αἰ-
σθητότατα τὸ κόστος τοῦ λιγνίτου καὶ οὕτω θα
ἦδύνατο νὰ συναγωνισθῶσιν ἀποτελεσματικώ-
τερον πρὸς τὸν Ἀγγλικὸν λιθάνθρακα.

Ἐξ ἄλλου οἱ βιομηχανοὶ μὴ ἔχοντες ἐξασφα-
λισμένην τὴν διαρκῆ παροχὴν λιγνίτου εἰς λο-
γικὰς τιμὰς δὲν προβαίνουσιν εἰς τὴν προσαρ-
μογὴν τῶν ἐγκαταστάσεων αὐτῶν πρὸς διαρκῆ
κατανάλωσιν τοιούτου.

**Κεφαλαϊώδης καταστήριξις καὶ καταναγκα-
στικὴ ἀνατάλωσις λιγνίτου.**

Πρώτη ὅθεν καὶ κεφαλαϊώδης ὑποστηρίξις
δυναμένη νὰ παρασχεθῇ ὑπὸ τοῦ Κράτους εἰς
τὰ λιγνιτορυχεῖα, δέον νὰ ἦναι ἡ διὰ νομο-
θετικοῦ μέτρον ἐξασφάλισις τῆς διαθέσεως
μέρους τῆς παραγωγῆς αὐτῶν, διὰ τῆς εἰς
τοὺς σιδηροδρόμους καὶ εἰς διαφόρους κρα-
τικὰς ὑπηρεσίας καὶ εἰς βιομηχανίας ἐξα-
τωμένας ὑπὸ τοῦ Κράτους ἐπιβολῆς, τῆς
ὕπὸ τούτων ἐν τινι μέτρῳ ἀνικαταστάσεως
τῆς χρήσεως λιθάνθρακος διὰ λιγνίτου.
Ὅπως δὲ ἐξασφαλίσθῃ ὅτι τοῦτο θὰ γίνεταί

μέ το ἀζημιώτων του τε Κράτους και των καταναλωτών. ὡς ὁρίσθη διὰ τοῦ αὐτοῦ νομοθετήματος ὅτι ὁ λιγνίτης θὰ πληρώνηται εἰς τοὺς παραγωγούς εἰς τιμὴν ἀνάλογον ἐκαστοῦτε καὶ πρὸς τὴν ἐν τῷ τόπῳ τῆς κατανώσεως τιμὴν τοῦ λιθάνθρακος και πρὸς τὰς σχετικὰς τοῦ λιγνίτου και λιθάνθρακος θερμίδας.

Κατανάλωσις λιγνίτου εἰς Σιδηροδρόμους.

Σημειωτέον ἐνταῦθα ὅτι ἅμα ὡς ἐξεροράγη ἡ τελευταία ἀπεργία ἐν Ἀγγλίᾳ συμπεσοῦσα μετὸν συγχρόνως ἀπελθόντα ἕρωμόν τῆς Ἀγγλικῆς λίρας ἡ τότε Γενικὴ Διευθυνσις τῶν Σιδηροδρόμων τοῦ Κράτους προβλέπουσα σπάνιν τε και ἀκριβειαν μεγάλην τοῦ γαιάνθρακος, ἐπέβαλε δι' ἐγκανκλίον εἰς ὅλον τὸ δίκτυον αὐτῆς χρῆσιν κατὰ τὸ ἥμισυ Ἀγγλικῶ γαιάνθρακος και λιγνίτου. Συνεπεία τῆς διαταγῆς ταύτης κατηγαλώθησαν ὑπὸ τῶν Σιδηροδρόμων τοῦ Κράτους κατὰ τὸ πεντάμηνον Ἀπριλίου Αὐγούστου 1921, 27,172 τόνοι λιγνίτου με πραγματοποιήσιν οἰκονομίας 2.434.000 ὄλων δραχμῶν. Ἐδημιουργήθη δὲ οὕτω πηγὴ κατανάλωσεως ἕξ περίπου χιλιάδων τόνων λιγνίτου μηνιαίως, και οἰκονομία 500.000 ὄλων δραχμῶν εἰς τὴν κρατικὴν ἐκμετάλλευσιν τῶν Σιδηροδρόμων κατὰ μῆνα συγχρόνως δὲ σημαντικὴ ἀνακούφισις τῶν λιγνιτορυσίων.

Δὲν ἐξηκολούθησεν ὅμως ἐφαρμοζομένη ἐπὶ πολὺ κατὰ τὸ αὐτὸ μέτρον ἡ πολιτικὴ αὐτῆ καθόσον αὐτὴς ὡς ὑπῆρξε σχετικὴ τις ἐπάρκεια λιθάνθρακων ἐκρίθη σκόπιμον νὰ περιορισθῇ ἢ εἰς λιγνίτην ἀναλογία τῆς καύσεως και οὕτω σοβαρῶς νὰ ἐλαττωθῇ μία σοβαρωτάτη τοῦ λιγνίτου πελατεία.

Προτίσως λοιπὸν δεόν νὰ νομοθετηθῇ (ὡς ἡ Βουλγαρία ἀπὸ δεκαετηρίδων ἔχει πράξει) ὅτι ὅτι οἱ Ἕλληνικοὶ Σιδηροδρόμοι εἶναι ὑποχρεωμένοι μέχρι τοῦ ἡμίσεως τῶν εἰς καύσιμον ὕλην μηνιαίως ἀναγκῶν νὰ καλύπτωσι δι' Ἕλληνικοῦ λιγνίτου, ἐφόσον τοῖς προσφέρεται τοιοῦτος εἰς τιμὰς λογικὰς ἐπὶ τῇ ἀνωτέρω τεθείσῃ βάσει τῶν θερμίδων λιγνίτου και Ἀγγλικῶ λιθάνθρακος.

Υποχρεώσεις τῆς Ἡλεκτρικῆς πρὸς κατανάλωσιν λιγνίτου.

Ἐπίσης ἡ Ἡλεκτρικὴ Ἐταιρία Ἀθηνῶν, ἡτις διαρκούσης τῆς πολεμικῆς περιόδου συντηρεῖτο μετ' λιγνίτην ἀποκλειστικῶς και μετ' ξύλα, ἐγκανέλειψε δὲ κατόπιν σχεδὸν ὄλοσχερῶς τὸν λιγνίτην προτιμῶσα, τὸς προμηθείας Ἀγγλικῶ γαιάνθρακος θὰ ἦτο δίκαιον νὰ ὑποχρεωθῇ

ὑπὸ τοῦ Κράτους ὑπὸ τὸν ἄμεσον ἐλεγχον τοῦ ὁποίου διατελεῖ σήμερον, ὅπως ἐπίσης χρησιμοποιεῖ διὰ τὰς ἀνάγκας τῆς κατὰ τὸ ἥμισυ λιγνίτην και κατὰ τὸ ἥμισυ Ἀγγλικῶν γαιάνθρακα.

Ἐπίσης αἱ Ἀτμοπλοῖαι.

Ἀνάλογον μέτρον νὰ ληφθῇ και διὰ τὰς ἀτμοπλοϊκὰς Ἐταιρίας τὸς ἐνομοθετήσας συμβασιν μετὰ τοῦ Κράτους, τόσῳ ἄλλοι ὅσοι ἡ Ἑλληνικὴ ἀτμοπλοία διαρκούσης τοῦ πολέμου ἐξυπηρετεῖτο δι' Ἑλληνικῶν λιγνιτῶν και εἶχεν ἄριστα ἐκ τούτων ἀποτελέσματα.

Ἐπίσης και αἱ βοηθητικαὶ ὑπηρεσίαι τοῦ Πολεμικοῦ Ναυτικοῦ.

Τέλος και τὸ Πολεμικὸν Ναυτικὸν διὰ τὰς βοηθητικὰς ὑπηρεσίας δύναται νὰ χρησιμοποιεῖται λιγνίτην, ὃν ἐδοκίμασεν ἄλλως τε και μετεχειρίσθη ἐπιτυχῶς κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ πολέμου ἐγκανέλειψε δὲ ἀστόργως ἀφ' οἴου ἡ ἐπιφρόνησεν ὁ Ἀγγλικὸς γαιάνθραξ.

Δὲν προτείνεται φορολογικὴ προστασία τοῦ λιγνίτου.

Ὁ Πολυτεχνικὸς Σύλλογος φοροῶν ὅτι ἡ καύσιμος ὕλη ὅθενδήποτε και ἂν προέρχεται πρέπει νὰ εἶναι ἀφορολόγητος ὅπως καθίστάται εὐώγος και προσιτὴ εἰς τὴν βιομηχανίαν ἡτις μόνον μετ' εὐθνήνην και ἀφθονον καύσιμον δύναται νὰ ἀναπτυχθῇ, δὲν προτείνει προστασίαν διὰ φορολογικῆς ἐπιβαρύνσεως τῶν ἐκ τῶν Ἐξωτερικῶν εἰσαγόμενων καυσίμων ὄλων θεωρεῖ ὅμως ἕξ ἄλλου ὅτι εἶναι ἀπολύτως ἀδίκον νὰ εἰσθῆται ὁ λιγνίτης ὑπο τὴν ἐποψιν τῆς φορολογίας εἰς ἤτοινα μοτραν πρὸς τὸν ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ εἰσαγόμενον γαιάνθρακα και νομίζει ὅτι δεόν νὰ παρέμβῃ διὰ νομοθετήματος ἄμεσως τὸ Κράτος πρὸς ἄρσιν τοῦ ἀδίκου τούτου.

Τῷ ὄντι ἐν ᾧ οἱ Ἀγγλικοὶ και Ἀμερικανικοὶ γαιάνθρακες ὡς ἀτελῶς ἐκ τοῦ Ἐξωτερικοῦ εἰσαγόμενοι δὲν ὑπόκεινται εἰς ἐπιβαρύνσιν λιμενικοῦ δασμοῦ, τὸδαντίον ὁ λιγνίτης ὑφίσταται μίαν πρώτην φορολογίαν ἐν τῷ λιμένι φορτώσεως αὐτοῦ μίαν δὲ δευτέραν εἰς τὸν λιμένα ἐκφορτώσεως του (Πειραιεύς, Βόλος κτλ.) ἐπὶ πλέον δὲ και μίαν τρίτην λόγῳ τοῦ δημοσικοῦ φόρου. Τὸ αὐτὸ συμβαίνει εἰς τὰ διὰ τὴν χρῆσιν τῶν λιγνιτορυσίων προσερχόμενα ὕλικά, μηχανήματα και ἐργαλεῖα. Ἐν ᾧ δηλοδῆ τὸ ἀγγλικὸν ἀνθρακορυσχεῖον προμηθεύμενον μηχανήματα ἐν Ἀγγλίᾳ εὐρίσκει

ταῦτα πόλιν εὐθύνότερα ἢ τὸ ἑλληνικὸν λιγνιτορρυχείον, τὸ τελευταῖον τοῦτο θὰ ἔκπεσῃ ἐπὶ πλεόν τῆς διαφορᾶς τιμῆς καὶ τοῦ ναύλου τοῦ βάρους τοῦ φόρου εισαγωγῆς, ὅστις διὰ πολλὰ τῶν μηχανημάτων καὶ ὑλικῶν εἶναι βαρύτερος ἐπαυξάνων ὁδῶν τὴν μειονεκτικὴν θέσιν τοῦ ἑλληνικοῦ ὀρυχείου ἐν σύγκρισίσει πρὸς τὸ ἀγγλικὸν ὑπὸ τὴν ἐποψιν τῶν ὑλικῶν ἐργαλείων καὶ μηχανημάτων ἐγκαταστάσεων καὶ ἰδίως ἀποσβέσεως τούτων.

Πρὸς βελτιώσιν τῆς τοιαύτης καταστάσεως θὰ ἦτο ἀπαραίτητον νὰ ληφθῶσι τὰ ἀκόλουθα μέτρα.

Κατάργησις τῶν λιμενικῶν φόρων.

α.) Κατάργησις τῶν λιμενικῶν φόρων καὶ δημοτικῶν δασμῶν διὰ τὸν λιγνίτην.

Ἀτελής εἰσαγωγή μηχανημάτων

β.) ἀτελής εἰσαγωγή ἐντός τοῦ Κράτους τῶν διὰ λιγνιτορρυχεῖα χρησίων μηχανημάτων καὶ ἐργαλείων καὶ ἑλληνικῶν, ἐπίσης δὲ

Κατάργησις τῶν φόρων ὑλοτομίας ξυλείας καὶ ἐκκηρικτικῶν ὑλῶν τῶν λιγνιτορρυχείων.

γ.) κατάργησις τοῦ φόρου ὑλοτομίας καὶ γενικῶς ἀπλοποιήσις τῶν διατηρώσεων διὰ τὴν ἐν Ἑλλάδι ὑλοτομίαν ξυλείας προσοριζομένης διὰ τὰ ἔργα τῶν λιγνιτορρυχείων. Ἐπίσης κατάργησις τοῦ φόρου ἐπὶ τῶν ἐκκηρικτικῶν ὑλῶν ἐν τοῖς λιγνιτορρυχείοις χρησιμοποιουμένων.

Δικαιότερα φορολογία τῶν λιγνιτικῶν ἐπιχειρήσεων.

δ.) Μετατροπὴ τῆς φορολογίας τῶν λιγνιτικῶν ἐπιχειρήσεων κατὰ τρόπον ὥστε ἡ φορολογία αὐτῶν νὰ βασίζεται ἐπὶ κλίμακος ἀρχομένης ἀπὸ τοῦ μηδενὸς καὶ ἀνιούσης σὺν τῇ ἀξήθει τῶν ἐτησίων κερδῶν.

3ον) Ἐκ τοῦ ὅτι ἡ ἀναλογία τῆς θερμαντικῆς δυνάμεως τοῦ λιγνίτου πρὸς τὴν τοῦ γαιάνθρακος χυμαίνεται μεταξὺ τοῦ 1 1/2 ἕως 2 πρὸς 1, ἐπιτεταί ὅτι πᾶσα μεταφορὰ καὶ κίνησις ἐν γένει τοῦ λιγνίτου ἐπιβαρύνει τὴν μονάδα θερμαντικοῦ αὐτοῦ περιπόου κατὰ τὸ ἡμίλιον ἢ τὸ διπλάσιον τῆς τοῦ γαιάνθρακος.

Ἄδον ἐπιμένεως νὰ καταβληθῇ πᾶσα φροντίς ὅπως αἱ δαπάναι φορτώσεως μεταφορᾶς καὶ ἐκφορτώσεως τοῦ λιγνίτου περιορισθῶσιν εἰς τὸ ἐλάχιστον καὶ τὰ μὲν ζητήματα τὰ ἀφορῶντα τὴν ἐκ τοῦ λιμένος τῆς παραγωγῆς φόρ

τωσιν τοῦ λιγνίτου θὰ ἐπιλύσῃσι τὰ λιγνιτορρυχεῖα ὡς κἀλλιον ταῦτα δυνηθῶσι. Διὰ τὰ λοιπὰ ὅμως ζητήματα ἐνδείκνυται νὰ ληφθῶσι τὰ ἀκόλουθα μέτρα.

Ὑποτιμημένα τιμολόγια μεταφορᾶς.

α.) Τὰ τῆς καθιερώσεως εὐθηνότερων τιμολογίων διὰ τὰς σιδηροδρομικὰς καὶ θαλασσίας μεταφορᾶς τοῦ λιγνίτου.

Ἐγκαταστάσις μηχανημάτων ἐκφορτώσεως

β.) Νὰ ἐπιβληθῇ εἰς τὴν Ἀιμενικὴν Ἐπιτροπὴν Πειραιῶς νὰ ἐγκαταστήσῃ μηχανικὴν ἐγκατάστασιν ἐκφορτώσεως λιγνίτου πρὸς περιορισμὸν τῶν δαπανῶν ἐκφορτώσεως μέχρι δὲ τῆς ἀποπερατώσεως τῆς ἐγκαταστάσεως ταύτης νὰ ληφθῶσι περιοριστικὰ μέτρα τῶν σημερινῶν ὑπερβολικῶν ἐν Πειραιεὶ ἐκφορτωτικῶν ἐξόδων.

4ον) Νὰ ὑλοποιηθῶσιν αἱ ἐπιχειρήσεις Κεντρικῶν ἐγκαταστάσεων ἐπὶ τῶν λιγνιτορρυχείων πρὸς παραγωγήν ἠλεκτρικῆς δυνάμεως διὰ κατάλληλον προστατευτικῆς πολιτικῆς τοῦ Ὑπουργείου τῆς Συγκοινωνίας.

Συμπεράσματα.

Ποιν ἡ κλείσωμεν τὰς γραμμὰς ταύτας ἐπιθυμοῦμεν νὰ τονίσωμεν κ. Ὑπουργέ, ὅτι σὺ δὲν ἀπολύτως τῶν ὑπὸ τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου ἐνδεικνυομένων προστατευτικῶν τῆς ἀναπτύξεως τῆς λιγνιτοπαραγωγῆς μέτρων ἐνέχει τι τῶν συνήθων προτεινομένων προστατευτικῶν φορολογιῶν καὶ τοῦτο διότι, ὁ ἡμέτερος Σύλλογος, ἐπιστημονικὸν κατ' ἐξοχὴν σωματεῖον, ἔχει ἀκράδαντον τὴν πεποίθησιν ὅτι ἡ βιομηχανία τῆς καυσίμου τῆς πῶτης δηλονότι ὕλης πάσης βιομηχανίας δέον νὰ εἶναι ἀφ' ἑαυτῆς βιώσιμος καὶ μόνον ὡς τοιαύτη νὰ ζῆσῃ, ἀνδύναται νὰ συναγωνισθῇ ἐπωφελῶς τὸν ἐξωτερικὸν γαιάνθρακα.

Ἀφ' ἑτέρου ὅμως ὁ ἡμέτερος Σύλλογος, ἔχει τὴν ἐπίσης βαθέως ἐρριζωμένην γνώμην, ὅτι ἡ λιγνιτοπαραγωγή ἐν Ἑλλάδι δύναται ν' ἀναπτύξῃ εἰς ἀνθηροτάτην βιομηχανίαν καὶ πηγὴν παντοίων εἰς τὴν χώραν ἐμμέσων καὶ ἀμέσων ὠφελημάτων καὶ ὅτι ἀρκεῖ πρὸς τοῦτο ν' ἀκολουθηθῇ ἕμμος προστατευτικῆ αἰτιῆς πολιτικῆς.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 20ῃ Ἰουλίου 1922.

Ἡ ἐπιτροπὴ.

- Κ. ΝΕΓΡΗΣ, Π. ΜΑΤΣΑΣ, Δ. ΔΕΠΙΑΝ, ΣΠ. ΑΓΑΠΗΤΟΣ, Θ. ΧΑΡΙΤΑΚΗΣ, Π. ΖΑΧΑΡΙΑΣ, Χ. ΛΙΤΣΟΣ